

บทที่ 3

ระเบียบวิธีในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษา การเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (Creswell, 2013) โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1. การศึกษาจากเอกสาร (Document study) โดยศึกษา ค้นคว้า รวมทั้งรวบรวมข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ตำรา เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ บทความ รายงานการวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ อ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้
2. การศึกษาภาคสนาม (Field study) ศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการศึกษาวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลการบริการ ด้านสุขภาพ และสาธารณสุขของแรงงานข้ามชาติ วิเคราะห์และสรุปข้อมูลโดยใช้วิธีการพรรณนา

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. การศึกษาภาคสนาม (Field study) เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยทำการสำรวจการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานแรงงานข้ามชาติของประชากรกลุ่มตัวอย่าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

- 1.1. แรงงานข้ามชาติที่ทำงานในจังหวัดปัตตานีจำนวนทั้งสิ้น 23,553 คน (สำนักงาน แรงงานจังหวัด, กรกฎาคมพ.ศ. 2559)
- 1.2. นายจ้างแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี
- 1.3. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงาน

2. กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้กลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งหมด 407 คน โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน(คน)
1. แรงงานข้ามชาติที่ทำงานในจังหวัดปัตตานี	400
2. ตัวแทนแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี	5
3. ตัวแทนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ	5
4. นายจ้างแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี	3

2.1 แรงงานข้ามชาติที่ประกอบอาชีพ ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เช่น อาชีพประมง ต่อเนื่องประมงทางทะเล (อาชีพประมงที่ทำงานบนฝั่ง เช่น การทำความสะอาด การปอก และคัดปลา รวมถึงงานที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์อาหารทะเล (สุรีย์พร พันพึ้งและคณะ, 2548) กิจการก่อสร้าง งานบริการต่างๆ งานขายอาหารและเครื่องดื่ม เป็นการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายจากประชากรซึ่งเป็นแรงงานข้ามชาติในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จำนวนทั้งสิ้น 23,553 คน (สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว, 2559) โดยผู้วิจัยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Yamane, 1973) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05

สูตรการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับให้มีได้

$$n = \frac{23,553}{1 + 23,553(0.05)^2}$$

$$n = \frac{23,553}{59.825}$$

$$n = 393.32$$

ค่าประมาณ 394 คน

โดยที่ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขนาดของกลุ่มเป้าหมาย 400 คน จากจำนวนประชากรที่เป็นแรงงานข้ามชาติที่ประกอบอาชีพในจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยอาชีพประมง อาชีพต่อเนื่องประมงทะเล และแปรรูปสัตว์น้ำ อาชีพกิจการก่อสร้าง อาชีพจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และอาหาร อาชีพการให้บริการต่าง ๆ และงานรับใช้ในบ้าน อาชีพค้าส่ง ค้าปลีก แผงลอย และอาชีพสถานศึกษา มูลนิธิ สมาคม ฯ การแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) คำนวณตามสัดส่วนของจำนวนประชากรแยกตามการประกอบอาชีพของแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 การแบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) แยกตามการประกอบอาชีพของแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี

ลำดับ	การประกอบอาชีพ	จำนวนประชากร(คน)				กลุ่มตัวอย่าง(คน)			
		พม่า	ลาว	กัมพูชา	รวม	พม่า	ลาว	กัมพูชา	รวม
1	ประมง	7,410	602	7,226	15,238	116	11	114	241
2	ต่อเนื่องประมงทะเล และแปรร	2,201	53	1,721	4,448	43	2	31	76
3	กิจการก่อสร้าง	2,337	3	494	2,872	39	1	9	49
4	จำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ และ	760	100	260	1,120	13	3	6	22
6	การให้บริการต่างๆ และงานรับ	282	78	144	535	4	2	3	9
7	ค้าส่ง ค้าปลีก แผงลอย	80	15	3	128	1	1	1	4
8	สถานศึกษา มูลนิธิ สมาคม ฯ	18	-	4	22	1	-	1	2
	รวม	13,0	851	9,852	23,553	215	19	161	400

ที่มา : รายงานสถานการณ์แรงงานในจังหวัดปัตตานี ไตรมาสที่ 2 ปี 2559

2.2 แรงงานข้ามชาติที่ประกอบอาชีพ เป็นลูกจ้าง ซึ่งทำงานให้ภายใต้การควบคุมดูแล ในที่นี้รวมถึงผู้รับเหมาช่วงจัดหางานรายย่อยด้วย นายจ้างต้องทำการว่าจ้าง (หรือเคยว่าจ้าง) ในจังหวัดปัตตานี โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน

2.3 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 3 คน

2.4 นายจ้างที่เคยว่าจ้างลูกจ้างที่เป็นแรงงานข้ามชาติ ในการประกอบกิจการต่าง ๆ ภายในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล ประกอบไปด้วย

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) เป็นรายบุคคล ใช้ประเด็นคำถามประกอบการสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูล

- 1) ลูกจ้างแรงงานข้ามชาติ
- 2) นายจ้างที่มีการจ้างแรงงานข้ามชาติ
- 3) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกี่ยวกับการเข้าถึงการบริการสุขภาพ สาธารณสุขของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

2. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายใช้วิธีการสุ่มโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) เป็นแรงงานข้ามชาติที่ประกอบอาชีพ ในจังหวัดปัตตานี โดยแบ่งเนื้อหาคำถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย คำถามแบบปลายปิด (Close – end Question) อันได้แก่ ภูมิหลังของแรงงานข้ามชาติ ประกอบไปด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการอาศัยในประเทศไทย และข้อมูลการทำงานที่ระบืออาชีพ ช่วงเวลาในการประกอบอาชีพและรายได้ของแรงงานข้ามชาติ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ให้บริการ นโยบายการบริหารองค์กร การบริการ ผู้ใช้บริการ

3. เจ็บป่วย ปัญหาและอุปสรรค ที่ส่งผลต่อการบริการสุขภาพแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

โดยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงการบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็น 5 ระดับ โดยแบ่งเป็นคะแนนความคิดเห็นที่เป็นเชิงบวกและเชิงลบดังต่อไปนี้

ระดับความคิดเห็น	เชิงบวก	เชิงลบ
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

เมื่อรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งแจกแจงความถี่แล้ว ผู้ศึกษาจะนำคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแบ่งระดับผลของระดับการปฏิบัติ เป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538, น. 156 - 157)

$$\text{ช่วงกว้างของคะแนนระหว่างชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวน}}$$

$$= \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.8$$

ทั้งนี้ จากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถแปลความหมายระดับของคะแนนได้ดังต่อไปนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, น. 166 - 170)

ระดับการเข้าถึงการบริการสุขภาพ	ระดับคะแนนเฉลี่ย
มากที่สุด	4.21 - 5.00
มาก	3.41 - 4.20
ปานกลาง	2.61 - 3.40
น้อย	1.81 - 2.60
น้อยที่สุด	1.0 - 1.80

เมื่อรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งแจกแจงความถี่ ผู้ศึกษาจะนำคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแบ่งระดับผลของการปฏิบัติงานเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 แสดงว่า ระดับการเข้าถึงการบริการสุขภาพ ของแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับ มากที่สุด
2. คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 แสดงว่า ระดับการเข้าถึงการบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับ มาก
3. คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 แสดงว่า ระดับการเข้าถึงการบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับปานกลาง

4. คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 แสดงว่า แสดงว่า ระดับการเข้าถึงการบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับ น้อย

5. คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 แสดงว่า แสดงว่า ระดับการเข้าถึงการบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity)

สร้างแบบสอบถามจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ปญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (อังกฤษ: Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) ข้อมูลกฎหมายการแรงงานจากบทความเอกสารทางวิชาการ ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยปรึกษาหารือแนวทางการสร้างแบบสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ให้มีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความเหมาะสม ความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 คน ในการแสดงความคิดเห็นรวมทั้งให้คะแนน เพื่อใช้ประกอบในการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย (Index of Item –Objective Congruence : IOC)

ถ้าข้อคำถามวัดได้ตรงวัตถุประสงค์	ได้ +1 คะแนน
ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงวัตถุประสงค์หรือไม่	ได้ 0 คะแนน
ถ้าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงวัตถุประสงค์	ได้ -1 คะแนน

ข้อถามกับจุดประสงค์ของการวิจัย (พิชิตฤทธิจรูญ, 2544) โดยคัดเลือกคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.70 – 1.00 มาใช้เป็นคำถามของแบบสอบถาม

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดสงขลาจำนวน 30 คน และได้นำข้อมูลที่ไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของ Cronbach's Alpha เพื่อหาค่า "สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น" (Alpha Coefficient) ที่ไม่ต่ำกว่า 0.7000 จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือได้ (พรณี สิกิจวัฒน์, 2557) ตามสูตร

$$\alpha = \left(\frac{k}{k-1} \right) \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ความเที่ยงของแบบสอบถาม

k แทน จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ค่าความเชื่อมั่น	ระดับความเชื่อมั่น	การนำไปใช้
0.80 - 1.00	สูงมาก	ใช้ได้ดีมาก
0.70 - 0.79	สูง	ใช้ได้ดี
0.50 - 0.69	ปานกลาง	พอใช้
0.40 - 0.49	ต่ำ	ไม่ควรใช้
ต่ำกว่า 0.30	ต่ำมาก	ใช้ไม่ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 วิธี ได้แก่

1. ผู้ศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัย บทความ เอกสารของหน่วยงานรัฐ กระทรวงแรงงาน เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (อังกฤษ: Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) รายงานผลสถิติคนต่างด้าวที่ได้รับให้สามารถอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วประเทศ ประจำเดือน รายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดปัตตานี คู่มือพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว รายงานการวิจัย รวมทั้งเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง บันทึก เอกสาร และรายงานที่เกี่ยวข้อง
2. เชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มเป้าหมายที่เป็นแรงงานข้ามชาติ จำนวน 400 คน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
3. เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อการศึกษาปัญหา และอุปสรรคที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีโดยจะแยกสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ประกอบไปด้วย 1. ตัวแทนแรงงานข้ามชาติในจังหวัดปัตตานีจำนวน 5 คน 2. ตัวแทนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ จำนวน 5 คน และ 3. นายจ้างที่ได้การจ้างแรงงานข้ามชาติทำงาน จำนวน 3 สถานประกอบการ

โดยสามารถสรุปเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการรวบรวมข้อมูล ปรากฏดังที่
ตาราง 3

ตาราง 3 สรุปเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการรวบรวมข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการรวบรวมข้อมูล	
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
1. แรงงานข้ามชาติที่ทำงานใน จังหวัดปัตตานี	- ใช้แบบสอบถามสำรวจ จำนวน 400คน	
2. แรงงานข้ามชาติ		- สัมภาษณ์แบบเจาะลึกจำนวน 5 คน
3. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่รัฐที่ทำงานเกี่ยวข้องกับ การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของ แรงงานข้ามชาติ		- สัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 5 คน
4. นายจ้างของแรงงานข้ามชาติ		- สัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 3 คน